

Opis źródła:

Tukidydesa Historia wojny peloponeskiej - dzieło ateńskiego historyka oraz generała, Tukidydesa, napisane w V wieku przed naszą erą, a które opisuje dzieje II wojny peloponeskiej. Niżej prezentowany tekst źródłowy jest fragmentem *Wojny Peloponeskiej*, w którym autor opisuje przyczyny problemów, toczących Grecję, jak i przyczyny powolnego upadku greckich polis wraz ich degradacji.

Miejsce i data wydania:

Przedruk w tłumaczeniu Bronikowskiego Antoniego wydany w 1861 roku w Poznaniu.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Wojna Peloponeska znana jest z odpisów w formie manuskryptów, pochodzących z różnych okresów. Najstarszy znany jest fragment manuskryptu, pochodzący z I wieku, przechowywany obecnie w Muzeum Uniwersyteckim w Pensylwanii.

Dostępne online w języku polskim:

<https://polona.pl/item-view/5500b371-08b0-4349-b4ac-65ec90ee73bd?page=13>

Tekst źródła (fragment):

Tak więc walki partyjne stały się źródłem wszelkiego rodzaju zbrodni w Grecji; dobroduszość; która przede wszystkim opiera się na szlachetności, wydana na pośmiewisko, w ogóle zaniknęła, natomiast wszędzie spotkać można było wrogą i nieufną postawę; na to bowiem, żeby usunąć brak zaufania, żadne słowo nie było dostatecznie silne, żadna przysięga dostatecznie groźna. Ponieważ nie można było zaufać nikomu, każdy starał się sam przezornie zabezpieczyć przed krzywdą, a nie ufać obcym zapewnieniom. Przeważnie też górami byli ludzie ograniczeni: w poczuciu słabości, w obawie przed przewagą umysłową przeciwników, śmiało przystępowali do czynu wiedząc, że jeśli zawczasu nic nie zrobią, ulegną wymowie i bystrej inteligencji przeciwnika. Ci zaś, którzy uważali, że nie należy stosować siły tam, gdzie wyniki można osiągnąć inteligencją, lekceważyli sobie takie postępowanie i wskutek tego, często bezbronni, ginęli.

Słowniczek pojęć:

wojna peloponeska - trwająca w latach 431 - 404 p. n. e. wojna pomiędzy Atenami i Ateńskim Związkiem Morskim a Spartą i Związkiem Peloponeskim. Przyczyną była walka o hegemonię nad całą Grecją.

Więcej: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_peloponeska_\(431%E2%80%93404_p.n.e.\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojna_peloponeska_(431%E2%80%93404_p.n.e.))

greckie polis - forma państwa w starożytnej Grecji. Znane również, jako państwo-miasto.

Więcej: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Polis>

bitwa pod Platejami - znane również jako incydent platejski; zbrojne starcie mieszkańców Platejów w Beocji z wojskami Teb. Incydent ten stał się bezpośrednią przyczyną wybuchu II wojny peloponeskiej.

Tukidydes - grecki historyk, generał wojsk ateńskich, autor *Wojny Peloponeskiej*. Więcej:

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Tukidydes>

demokracja ateńska - forma ustroju w polis ateńskiej. Prawdopodobnie trwała od początków VI wieku do połowy IV wieku p. n. e. Więcej:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Demokracja_ate%C5%84ska

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej

1. Kto był stronami walczącymi w II wojnie peloponeskiej? Jakie były jej przyczyny i jakie skutki?
2. Co, w świetle wyżej przedstawionego tekstu źródłowego, było największym problemem Grecji czasów Tukidydesa? Kto najczęściej dochodził do głosu? W jaki sposób rozwiązywano problemy: siłą czy sprytem, i co z tego wynikało?
3. Jakie dwie główne polis miały największą siłę w Grecji? Jakie miały one systemy władzy w czasie wojny peloponeskiej?

Wskazówki:

Przez rozczłonkowanie Grecji w postaci podziału na polis, z których każda miała swoją własną władzę, a co za tym idzie system polityczny, rodziły się na półwyspie peloponeskim konflikty, podsycane często czynnikami zewnętrznymi, takimi jak ościennie kraje, na przykład Persja. Najważniejsza jednak była walka o hegemonię w regionie, która przechodziła często z rąk do rąk - od Aten, przez Teby, po Spartę.

Tukidydes zauważał, że problemem była ciągła i nieustająca walka, która rodziła nieufność i napędzała kolejne konflikty na półwyspie peloponeskim, choć, potencjalnie, można było konflikty te rozwiązać inaczej, niż za pomocą siły.

Najważniejsze cezurę:

431 r p.n.e. - incydent platejski - rozpoczęcie wojny peloponeskiej

418 r p.n.e. - bitwa pod Mantineją

404 r p.n.e. - zdobycie Aten - zakończenie wojny peloponeskiej

Literatura pomocnicza:

Ziółkowski A., *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 2024.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk